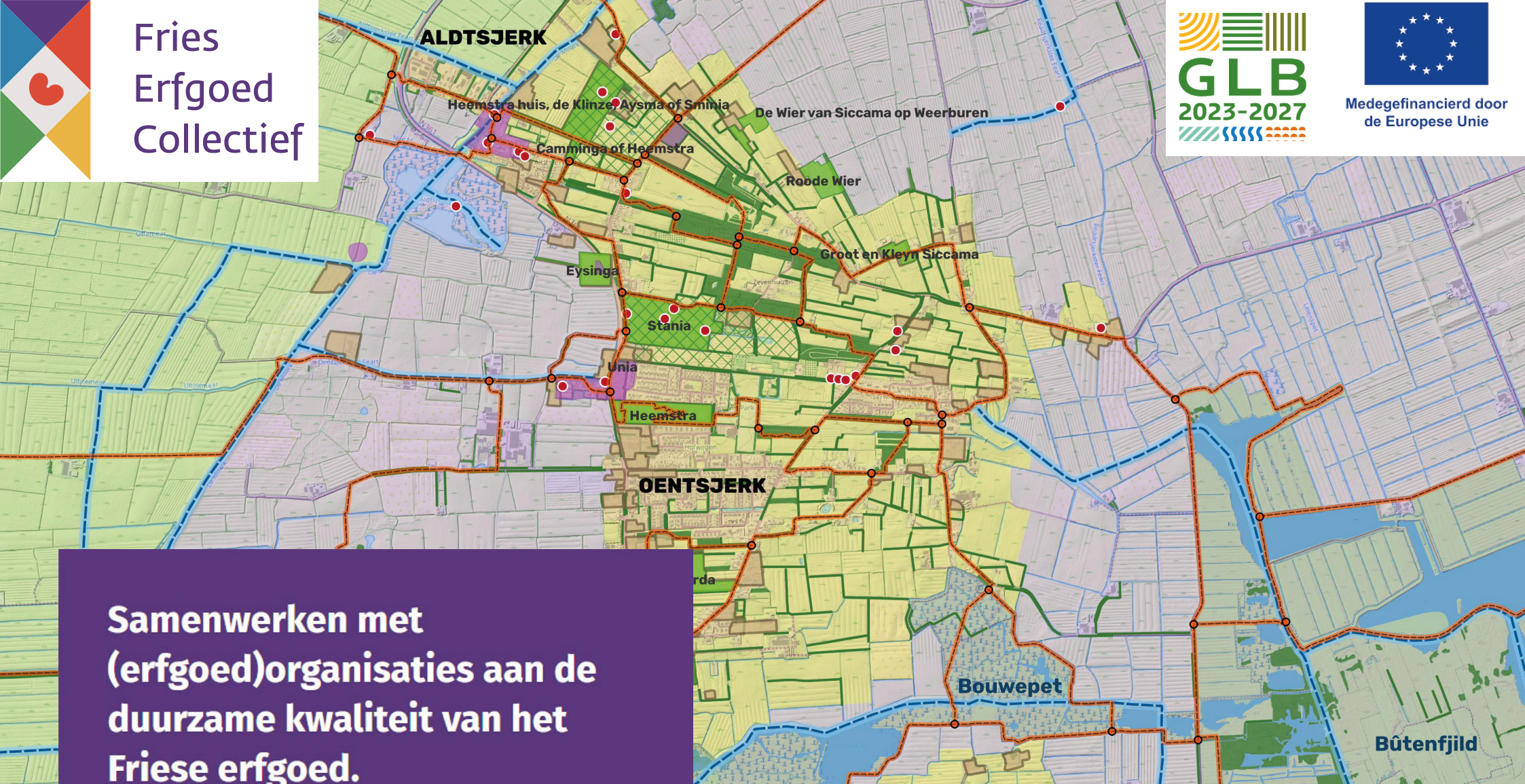

Fries
Erfgoed
Collectief

Medegefinancierd door
de Europese Unie

Samenwerken met
(erfgoed)organisaties aan de
duurzame kwaliteit van het
Friese erfgoed.

GROEN PARKLANDSCHAP TRYNWÂLDEN

INTEGRAAL GEBIEDSPLAN GLB - 1 DECEMBER 2025

Fries Erfgoed Collectief

LEGENDA

LANDSCHAP

Landschapstypen

- Klei op veengebied
- Veenweidegebieden
- Woudontginning

CULTUURHISTORIE

- Dijken
- Terpen
- Buitenplaatsen - staten en stinzen
(nog aanwezig en voormalig)
- Boerderijplaatsen
(nog aanwezig en voormalig)

BESCHERMD ERFGOED

- Rijksmonumenten
- Archeologische Monumenten
- Rijksbeschermd groenaanleggen

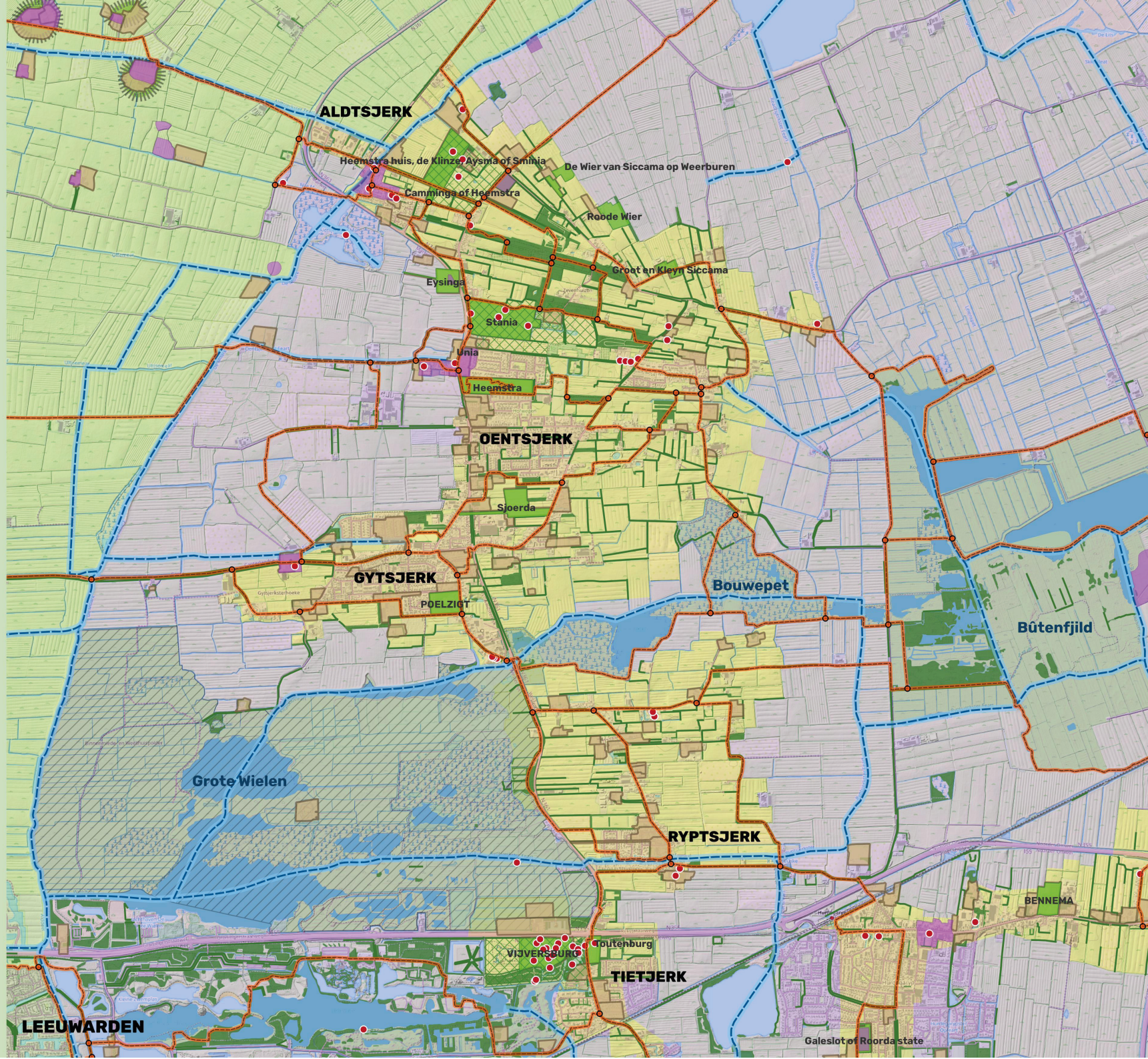
NATUUR

- Natura2000
- Natuurnetwerk Nederland (NNN)
- NNN - natte natuur
- NNN - droge natuur
- Groen
- Houtwallen en singels
- Bos

RECREATIE

- Wandelnetwerk
- wandelpoortpunt
- Vaarwegennetwerk

Parklandschap Trynwâlden

DOELEN VANUIT HET GLB

Gebiedsperspectief en -plan

Kennissessie 1

- Verbeteren van de waterkwaliteit- en kwantiteit
- Gezonde bodems

Kennissessie 2

- Bijdragen aan duurzame, natuurinclusieve landbouw
- Herstellen van de biodiversiteit en natuur
- Kavelruil

Kennissessie 3

- Behoud en versterking van landschap, cultuurhistorie en agroforestry

PROJECTPARTNERS

- Wetterskip Fryslân
- It Fryske Gea
- Staatsbosbeheer
- Gemeente Tytsjerksteradiel
- Firma Veenstra

BELANGHEBBENDEN

- Landschapsbeheer Friesland
- Stichting Cultuur en Landschap Trynwâlden
- Provincie Fryslân

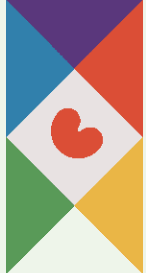
PENVOERDER

- Fries Erfgoed Collectief

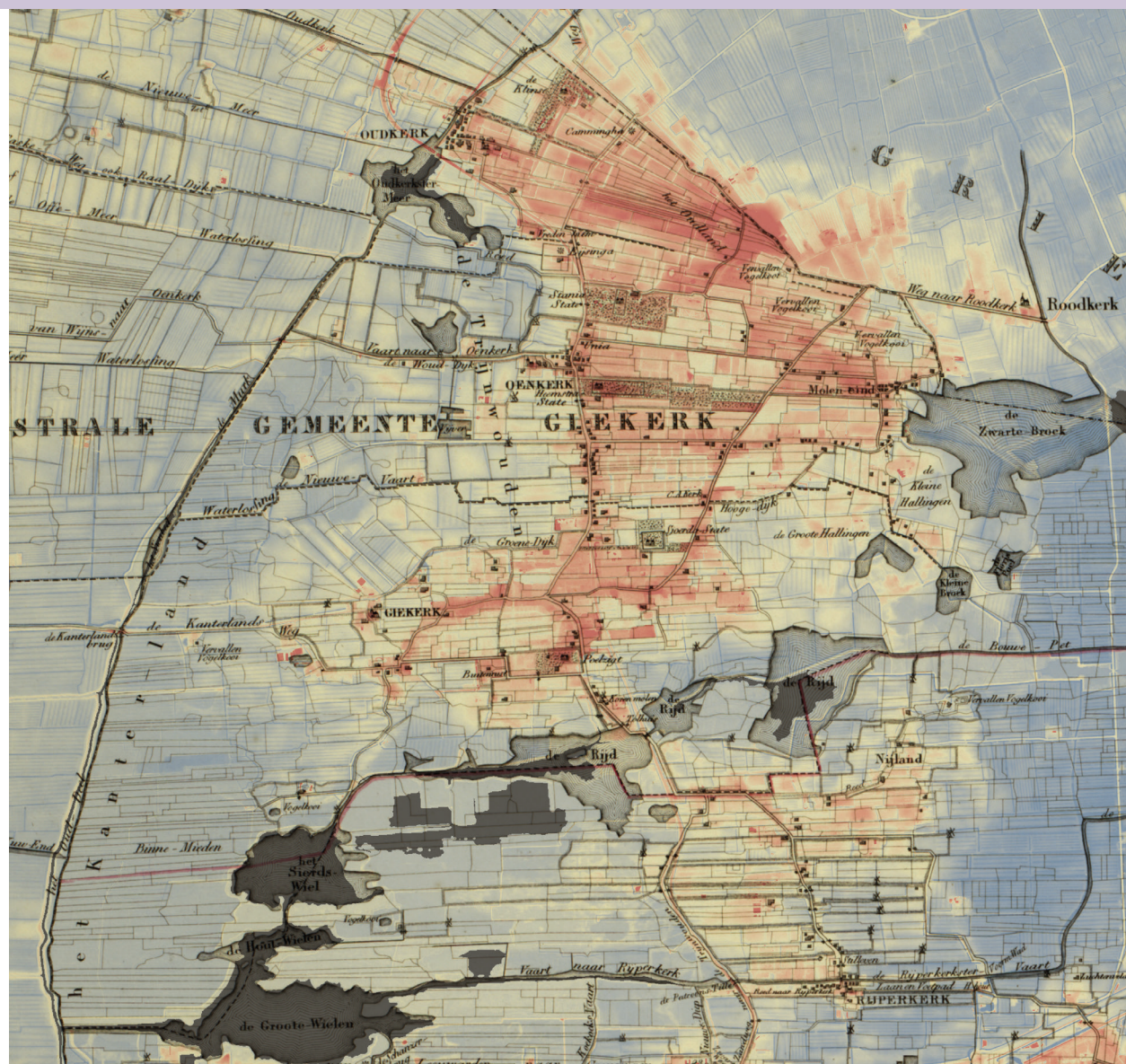
MAATREGLLEN

- 1 Met name de wisselende waterstanden, die de vitaliteit van historische boscomplexen bedreigen.**
- 2 Het ontbreken van een integraal gebiedsplan met maatregelen.**
- 3 Het ontbreken van een samenwerkingsverband voor de vele eigenaren.**

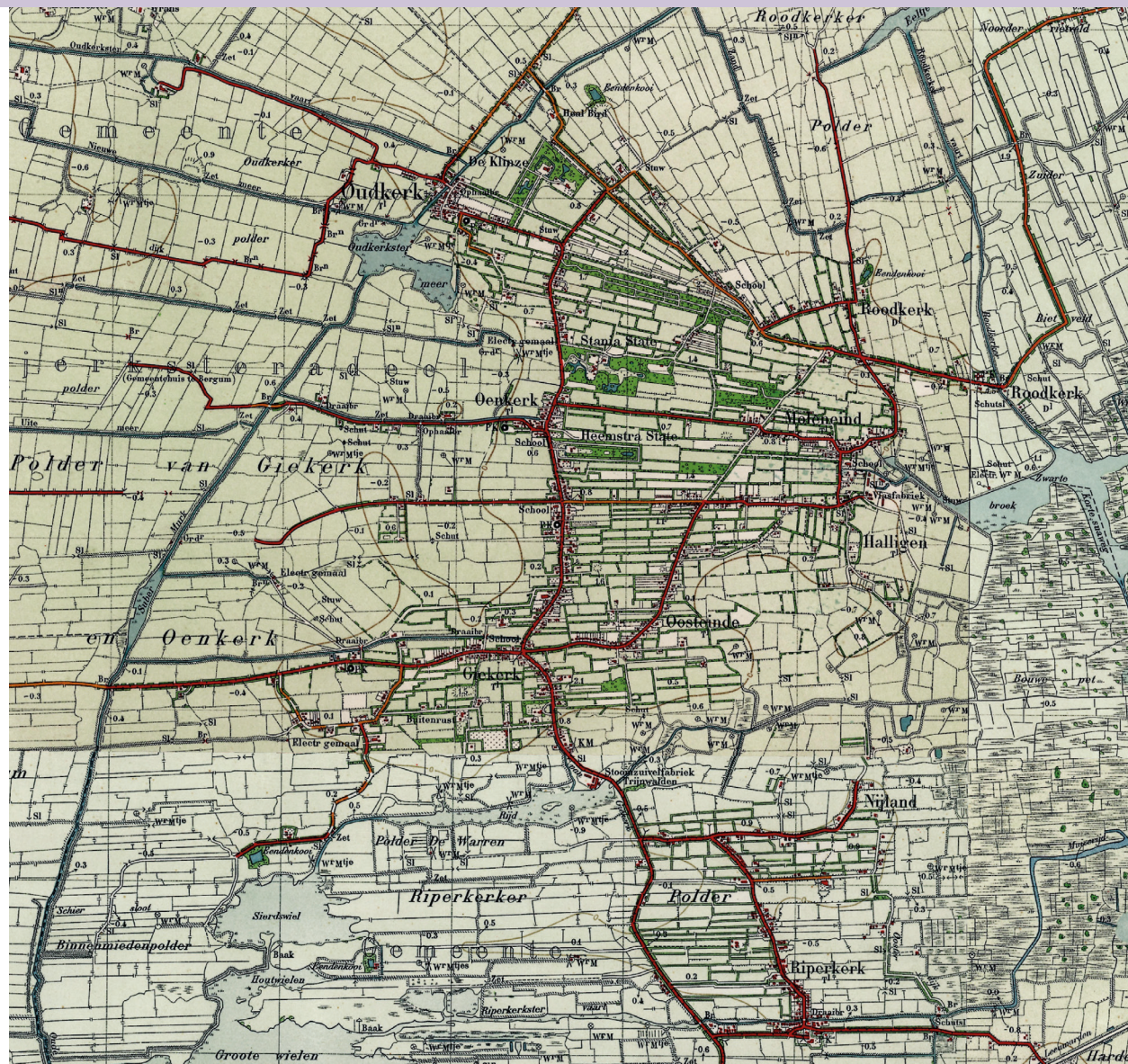
GROEN PARKLANDSCHAP TRYNWÂLDEN

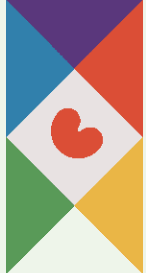
Hoogtekaart met kaart Eekhoff 1850

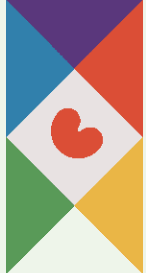
Topografische kaart 1930

Topografische kaart 2024

GROEN PARKLANDSCHAP TRYNWÂLDEN

Gebiedsperspectief

Fries
Erfgoed
Collectief

LEGENDA GEBIEDSPERSPECTIEF

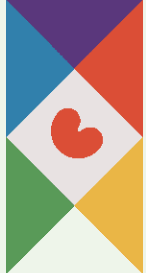
- Robuuste waterstructuur (De Moark)
- Groenblauwe verbindingen (Oude boscomplexen en groen erfgoed)
- Natuurinclusieve landbouw
- Begrenzing gebiedsperspectief
- Natura 2000 (Grote Wielen)
- Groene verbinding
- Aandachtgebieden
- Grens Aanvalsplan Grutto, 2024

CONCEPT

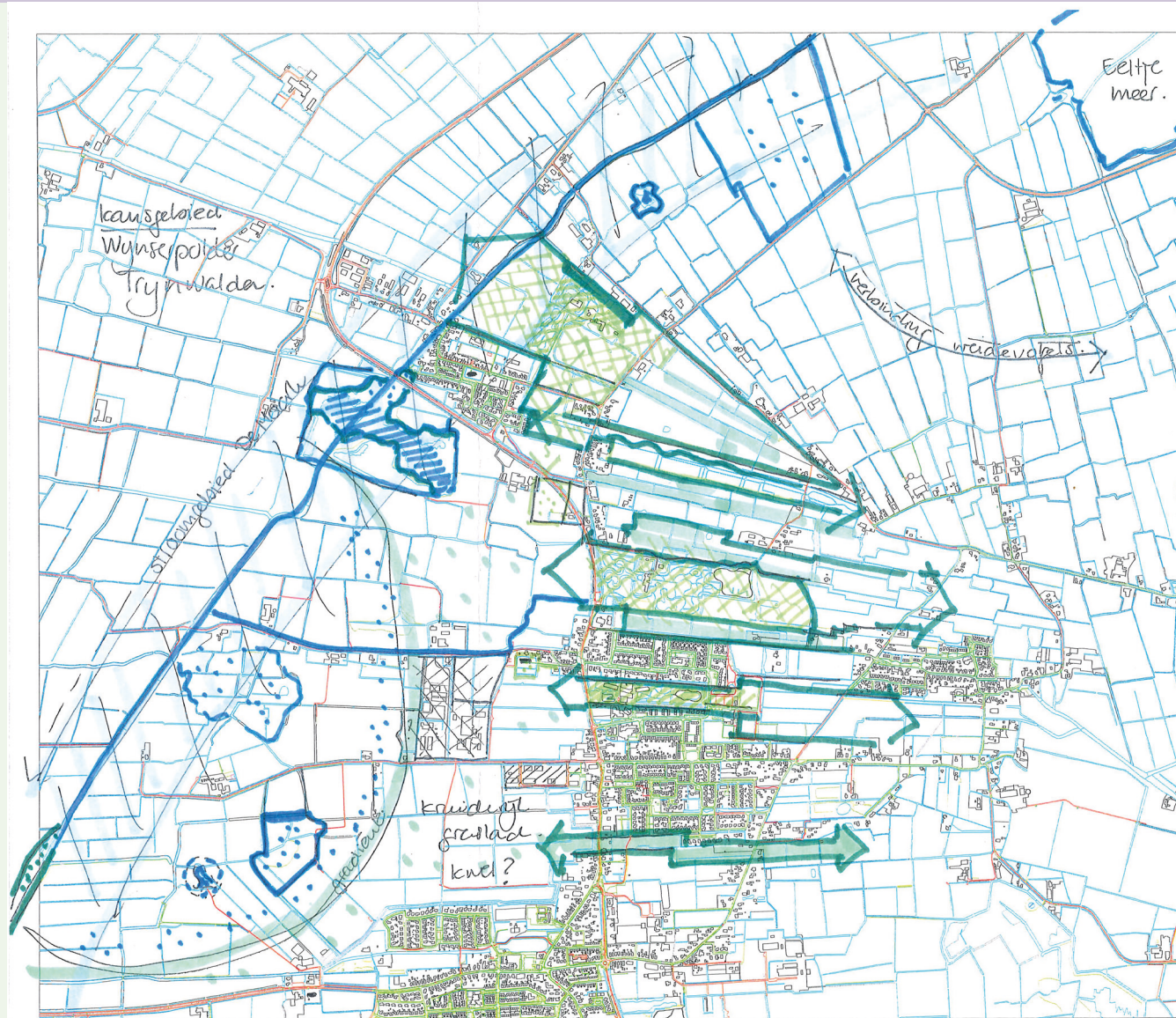
GEBIEDSPERSPECTIEF

Parklandschap
Trynwâlden

Gebiedsplan

1. Verbeteren water- en bodemsysteem

Gebiedsopgaven

Water vasthouden en beter verdelen

- **Flexibel peilbeheer** (bandbreedte in plaats van vast peil).
- **Gescheiden boezempeilen**
- **Lokale retentiegebieden**
(Binnenmiede/Weeshuispolder potentieel geschikte gebieden)
- **Gebiedsgerichte maatregelen**
(verhogen van duikers bijvoorbeeld).
- **Bescherming en versterken weidevogelgebieden**
bij water- en peilmaatregelen.
- **Effect van kwel is nog nader te onderzoeken**

1. Verbeteren water- en bodemsysteem

Gebiedsopgaven

Gezonde bodems

- **Bodemkwaliteit verbeteren** en maaiveldddaling tegengaan.
- **Ondersteuning natuurinclusieve landbouw** en pilots in samenwerking met boeren.
- **Heroriëntatie landbouw** in laaggelegen veengebieden.
- **Onderzoek naar effecten onderwaterzetting** op bodemleven en vegetatie
- **Bestrijden exoten (rivierkreeft)**

1. Verbeteren water- en bodemsysteem

**Maatregelen
voor de korte
termijn**

Gebiedsgerichte maatregelen

- **Verhogen van duikers (vergroten wateropslag)**
- **Lokale retentiegebieden (waterconservering)**
- **Boezempeilen later verhogen
(meer richting groeiseizoen)**
- **Stuwen regelbaar maken, maatwerk
(instellen op verschillende peilen)**
- **Exoten bestrijding (rivierkreeft)**

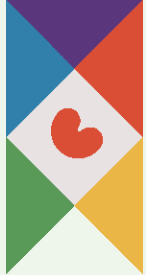

1. Verbeteren water- en bodemsysteem

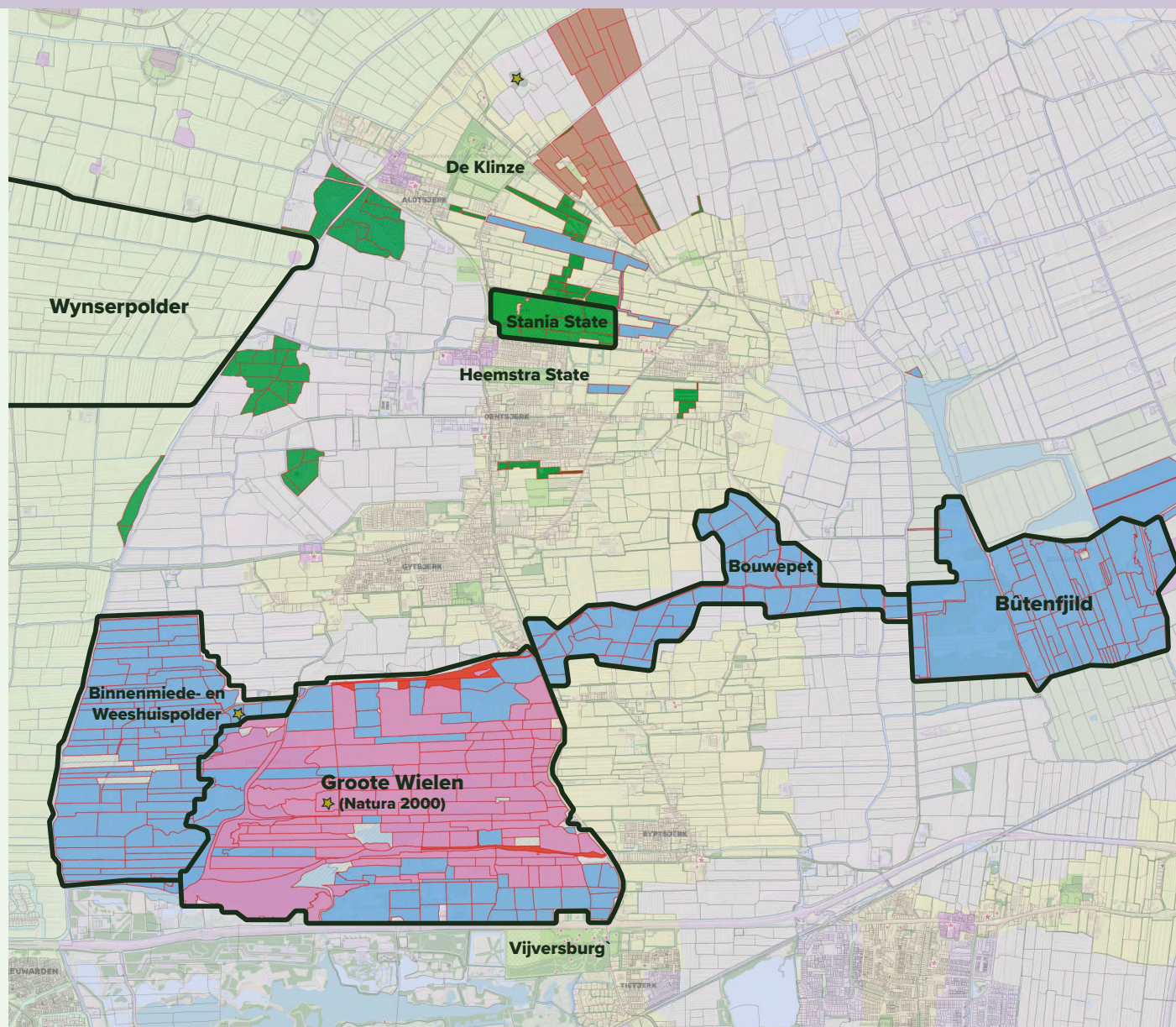
**Maatregelen
voor de langere
termijn**

Gebiedsgerichte maatregelen

- **Peil verhogen in de veengebieden**
- **Water vasthouden op zandgebieden (conservering)**
- **Flexibel peilbeheer (bandbreedte ipv een vast peil)**
- **Gescheiden boezempeilen/
dubbele boezemconstructies**
- **Effect van kwel is nog nader te onderzoeken**

1. Verbeteren water- en bodemsysteem

2. Verkennen natuurinclusieve landbouw

Gebiedsopgaven

Herstellen van de biodiversiteit en natuur

- Weidevogel gebieden creëren in natte gebieden
- Kruidenrijke graslanden creëren op zandgronden
- Inzetten groene braak
- Diversiteit tussen bouwlanden en akkerlanden benutten

2. Verkennen natuurinclusieve landbouw

Gebiedsopgaven

Kavelruil

- Kavelruil inzetten tegen versnippering en effectief natuurbeheer
- Kavelruil inzetten om huiskavel te vergroten

2. Verkennen natuurinclusieve landbouw

**Maatregelen voor
de korte en lange
termijn**

- **Het oprichten van gebiedscommissies/** samenwerkingsverbanden (kijk naar GCZOF)
- **Eén op één gesprekken met boeren** om vertrouwen op te bouwen en te werken aan een vijfjaren plan (lokale initiatieven/ pilots als bouwsteen)
- **Duidelijke communicatie en verwachtingsmanagement** richting agrariërs en lokale bewoners

3. Verbeteren landschapselementen en agroforestry

- Herstel van landschapselementen
- Activiteiten agroforestry

3. Verbeteren landschapselementen en agroforestry

Herstel van landschapselementen

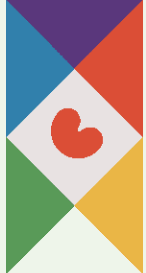
- Het in kaart brengen van karakteristieke landschapselementen, hakhout, singels en lanen en het groene erfgoed
- Verkennen van kansen voor de kwaliteits- en vitaliteitsverbetering van het groene erfgoed, hakhout- en lanenherstel

3. Verbeteren landschapselementen en agroforestry

Activiteiten agroforestry

- Verkennen van kansen voor de verdwenen staten- en stincenterreinen en de aanleg van voedselbos/ boomgaarden
- Verkennen van kansen voor agroforestry als nieuwe vormen van landbouw (voedselbossen, voederhagen, andere teelten, biodiversiteit).

3. Verbeteren landschapselementen en agroforestry

Kadastraal
Minuutplan
1832

Kadaster 1832 gebouwen fryslan

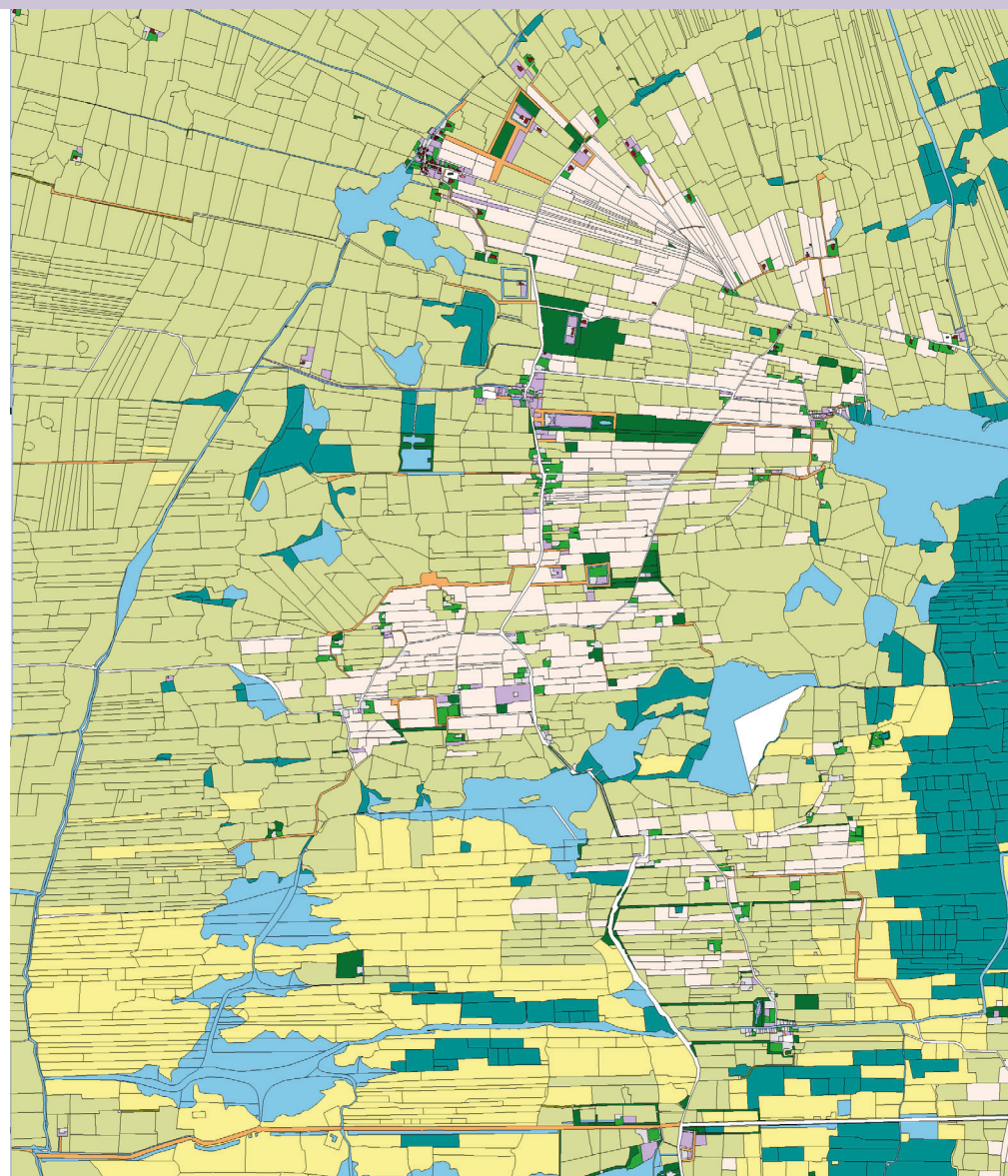
legenda

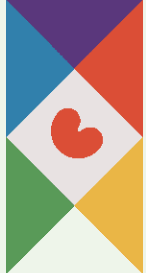
- Bedrijf
- Bergplaats
- Huis
- Huis en Bedrijf
- Kerk
- Overige algemene gebouwen

Kadaster 1832 percelen fryslan

legenda

- Begraafplaats
- Boomgaard
- Bos
- Bouwland
- Dijk
- Diversen
- Duin
- Erf
- Gardeniersland
- Heide
- Hooiland
- Natte gronden
- Strand
- Tuin
- Water
- Wegen
- Weiland

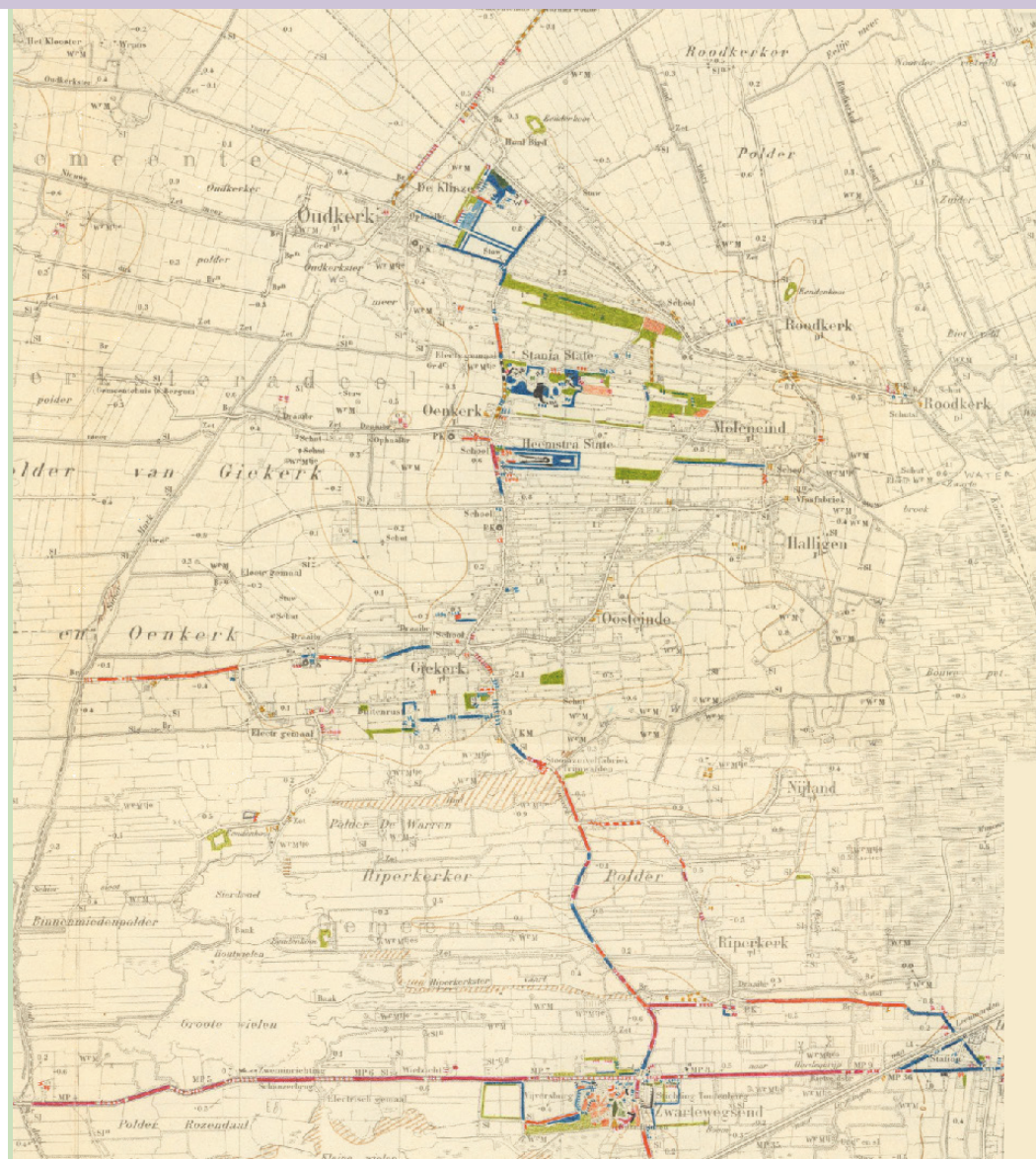
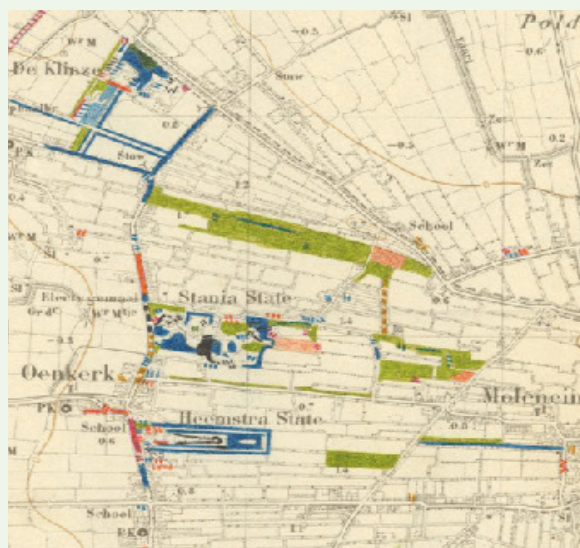

GROEN PARKLANDSCHAP TRYNWÂLDEN

3. Verbeteren landschapselementen en agroforestry

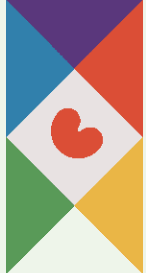
Trynwâlden Boschstatistiek 1938-1942

Naakhout	beneden	25 jaar
Naakhout	boven	25 jaar
Loofhout	beneden	40 jaar
Loofhout	boven	40 jaar
Eik	beneden	40 jaar
Eik	boven	40 jaar
Beuk	beneden	40 jaar
Beuk	boven	40 jaar
Populier	beneden	10 jaar
Populier	boven	10 jaar
Iep	beneden	40 jaar
Iep	boven	40 jaar
Hakhout		
Grienden		
Heide		
Zandverstuiving		
Veen en/of moeras		
Boomgaard		

VOOR WEGBEPLANTING KLEUREN ALS BOVEN		
Tweezijdig	beneden	40 jaar
Tweezijdig	boven	40 jaar
Eenzijdig	beneden	40 jaar
Eenzijdig	boven	40 jaar

Feature-info

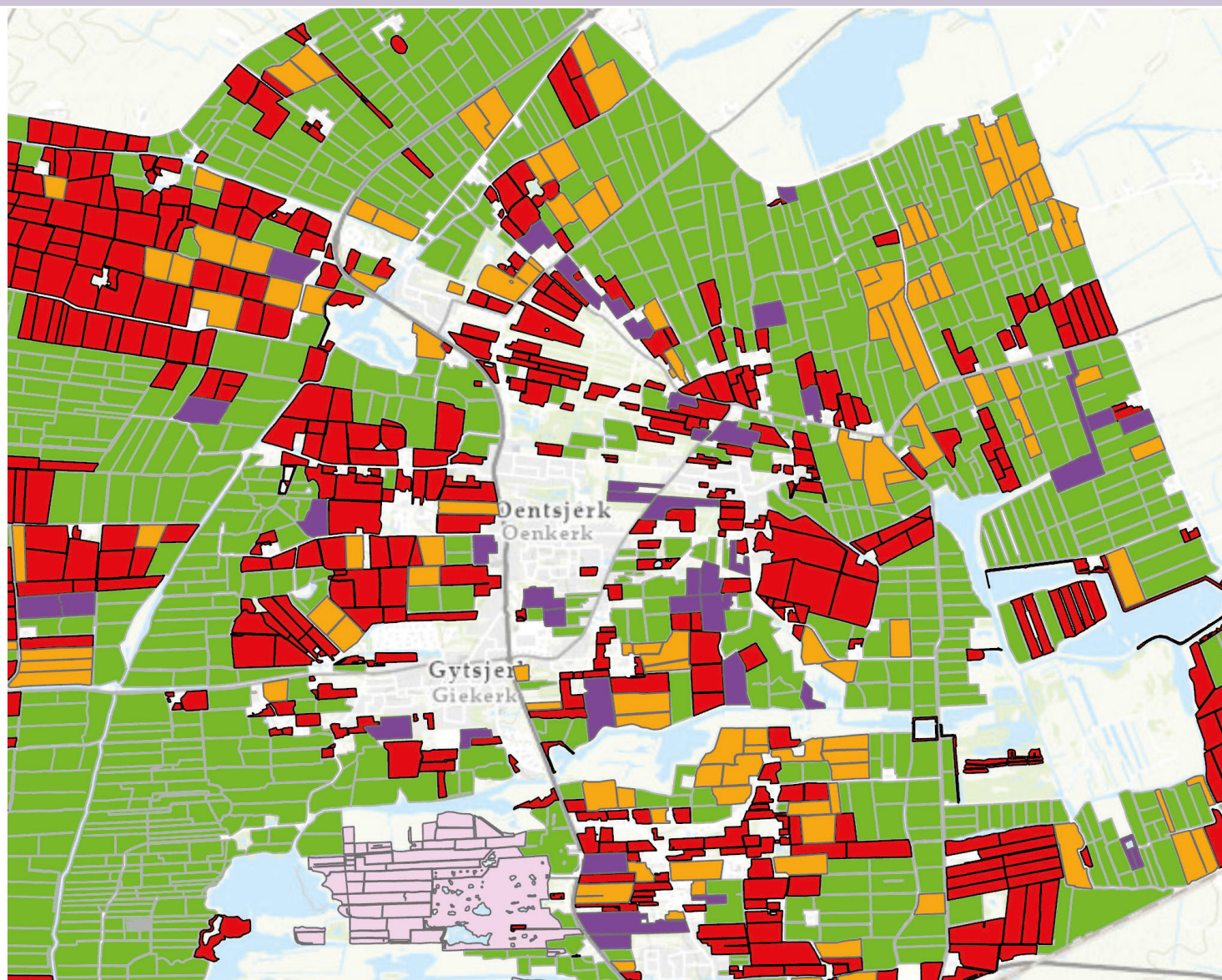
3. Verbeteren landschapselementen en agroforestry

Herstel greppelland

Legenda

Analyse relief AHN5

- Greppel
- Onder water
- Vlak
- Nieuw/aangepast greppelland
- Gedeeltelijk (nieuw) greppelland

Werkpaketten

- 1 Verbeteren van de waterkwaliteit- en kwantiteit**
- 2 Herstellen van biodiversiteit en natuur**
- 3 Bijdragen aan natuurinclusieve landbouw en gezonde bodems**
- 4 Behoud en versterking van landschap en cultuurhistorie**
- 5 Ruilverkaveling en proces- en projectkosten**